

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 69.545/1
van 8 juli 2021

avis 69.545/1
du 8 juillet 2021

over

sur

een voorontwerp van wet ‘tot
omzetting van
Richtlijn 2019/633/EU van het
Europees Parlement en de
Raad van 17 april 2019 inzake
oneerlijke handelspraktijken in
de relaties tussen
ondernemingen in de
landbouw- en
voedselvoorzieningsketen en
tot wijziging van het Wetboek
van economisch recht’

un avant-projet de loi
‘transposant la
directive 2019/633/UE du
Parlement européen et du
Conseil du 17 avril 2019 sur
les pratiques commerciales
déloyales dans les relations
interentreprises au sein de la
chaîne d’approvisionnement
agricole et alimentaire et
modifiant le Code de droit
économique’

Op 8 juni 2021 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Economie verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet ‘tot omzetting van Richtlijn 2019/633/EU van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen en tot wijziging van het Wetboek van economisch recht’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 1 juli 2021. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Chantal BAMPS en Wouter PAS, staatsraden, Michel TISON, assessor, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Cedric JENART, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 8 juli 2021.

*

Le 8 juin 2021, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre de l'Économie à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi ‘transposant la directive 2019/633/UE du Parlement européen et du Conseil du 17 avril 2019 sur les pratiques commerciales déloyales dans les relations interentreprises au sein de la chaîne d’approvisionnement agricole et alimentaire et modifiant le Code de droit économique’.

L’avant-projet a été examiné par la première chambre le 1er juillet 2021. La chambre était composée de Marnix VAN DAMME, président de chambre, Chantal BAMPS et Wouter PAS, conseillers d'État, Michel TISON, assesseur, et Greet VERBERCKMOES, greffier.

Le rapport a été présenté par Cedric JENART, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l’avis a été vérifiée sous le contrôle de Marnix VAN DAMME, président de chambre.

L’avis, dont le texte suit, a été donné le 8 juillet 2021.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN WET

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt ertoe om richtlijn 2019/633/EU van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 ‘inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen’ in het interne recht om te zetten. Deze richtlijn beoogt leveranciers van voedings- en landbouwproducten, in het bijzonder landbouwers, te beschermen tegen oneerlijke handelspraktijken die hen worden opgelegd door hun afnemers, en voert daartoe een zogeheten “zwarte lijst” in met onder alle omstandigheden verboden oneerlijke handelspraktijken, benevens een “grijze lijst” met vermoedelijk oneerlijke handelspraktijken tenzij deze eerder op een duidelijke en ondubbelzinnige wijze zijn overeengekomen. Met het oog op de omzetting van de voornoemde richtlijn worden diverse wijzigingen aangebracht in het Wetboek van economisch recht.

BEVOEGDHEID

3. De om te zetten richtlijn 2019/633/EU van 17 april 2019 strekt ertoe om, ter bestrijding van praktijken die sterk afwijken van goed handelsgedrag, die in strijd zijn met de goede trouw en een eerlijke behandeling en die door één handelspartner eenzijdig worden opgelegd aan een andere handelspartner, een minimumlijst vast te stellen van verboden oneerlijke handelspraktijken in verhoudingen tussen afnemers en leveranciers in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen, alsmede minimumregels voor de handhaving van die verbodsbepalingen en regels voor de coördinatie tussen de handhavingsautoriteiten.²

Beoogt weliswaar de voornoemde richtlijn in een bijkomende bescherming te voorzien tegen oneerlijke handelspraktijken in de verhouding tussen afnemers en leveranciers in de specifieke sector van de landbouw- en voedselvoorzieningsketen, dan betekent dit niet dat de ontworpen regeling die de betrokken richtlijn in het interne recht beoogt om te zetten daardoor zou moeten worden beschouwd als een regeling die betrekking heeft op een aangelegenheid betreffende het landbouwbeleid in de zin van artikel 6, § 1, V, eerste lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ en die tot de gewestbevoegdheden zou moeten worden gerekend. De ontworpen regeling blijft immers intrinsiek een regeling die oneerlijke handelspraktijken beoogt tegen te gaan, zij het dat de desbetreffende afnemers en leveranciers behoren tot een specifieke sector ten aanzien van dewelke het nodig wordt geacht om

¹ Aangezien het gaat om een voorontwerp van wet, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Artikel 1, lid 1, van richtlijn 2019/633/EU van 17 april 2019.

in bijzondere waarborgen inzake handelspraktijken te voorzien. Het behoort op grond van artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, tot de bevoegdheid van de federale wetgever om de toepassing van het in die bepaling vermelde “recht inzake de handelspraktijken” op een specifieke activiteitensector zoals die van de landbouw- en voedselvoorzieningsketen te regelen.

VORMVEREISTEN

4. Het voorontwerp van wet bevat een aantal bepalingen die betrekking hebben op het verwerken van persoonsgegevens. Zo valt onder meer melding te maken van de regeling die inzake bekendmaking van de beslissing tot het opleggen van een administratieve geldboete is uitgewerkt in het ontworpen artikel XV.60/21 van het Wetboek van economisch recht (artikel 14 van het voorontwerp).

Artikel 36, lid 4, van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)’ (hierna: AVG), gelezen in samenhang met artikel 57, lid 1, c), en overweging 96 van die verordening, voorziet in een verplichting om de toezichthoudende autoriteit, in dit geval de Gegevensbeschermingsautoriteit bedoeld in de wet van 3 december 2017 ‘tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit’, te raadplegen bij het opstellen van een voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel, of een daarop gebaseerde regelgevingsmaatregel in verband met verwerking.

Aan de gemachtigde werd gevraagd of de Gegevensbeschermingsautoriteit met betrekking tot de ontworpen regeling om een advies werd verzocht. De gemachtigde beantwoordde deze vraag als volgt:

”Een advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit lijkt niet nodig. De DPO van de Fod Economie bevestigde dat dit niet hoeft omwille van volgende redenen:

- de nominatieve publicatie van gegevens heeft steeds betrekking op rechtspersonen (ondernemingen) en niet op de gegevens van natuurlijke personen aangezien de inbreuken begaan worden door ondernemingen. Enkel de identificatiegegevens van de onderneming worden vermeld. Dit kan misschien nog verduidelijkt worden in de memorie van toelichting;
- in de beslissingen tot het opleggen van een administratieve geldboete (of transactie) worden ook geen persoonlijke gegevens opgenomen van melders/klagers. Er kan mogelijks sprake zijn van het aantal melders of klagers, maar niet alle details van het dossier zijn hernomen in de beslissing;
- mochten er toch gegevens zijn waarvan de publicatie een aantasting kan inhouden van de persoonlijke levenssfeer van personen, dan voorziet het tweede lid van het ontworpen artikel XV.60/21 dat overgegaan wordt tot een niet-nominatieve publicatie;

- de nominatieve publicatie heeft tot doel consumenten en ondernemingen te verwittigen om zo (bijkomende) schade te vermijden en om voldoende afschrikwekkende sancties te voorzien. Het is ook ingegeven door Europese verplichtingen (...)

Ook ondernemingen kunnen natuurlijke personen uitmaken, terwijl ook beroepsactiviteiten tot de persoonlijke levenssfeer kunnen behoren en de algemene verordening gegevensbescherming geen uitzondering maakt voor de verwerking van persoonsgegevens die tevens het karakter zouden aannemen van bedrijfsgegevens.³ De adviesverplichting in artikel 36, lid 4, van de AVG hangt voorts niet af van elementen zoals het aantal persoonsgegevens of het gegeven dat ook in een niet-nominatieve publicatie wordt voorzien en dat aan de publicatie een legitiem doel ten grondslag ligt.

Er zal ook met betrekking tot het voorontwerp van wet alsnog om het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit moeten worden verzocht. Mocht de tekst van het voorontwerp, zoals deze om advies aan de Raad van State, afdeling Wetgeving, is voorgelegd, naderhand als gevolg van het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit nog worden gewijzigd, zullen die wijzigingen en eventuele aanvullingen overeenkomstig artikel 3, § 1, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, ook nog aan de afdeling Wetgeving om advies moeten worden voorgelegd.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 3

5. In het ontworpen artikel I.20, 9°, van het Wetboek van economisch recht, stemt de zinsnede “producentenorganisaties, een organisatie waar een leverancier lid van is, verenigingen van organisaties waar een leverancier lid van is”, in de Nederlandse tekst, niet overeen met de zinsnede “toute organisation de producteurs, toute organisation de fournisseurs, toute organisation dont un producteur ou un fournisseur est membre”, in de Franse tekst. Deze discordantie moet worden weggewerkt.

Artikel 6

6. Het ontworpen artikel VI.109/5 van het Wetboek van economisch recht is een bijzonder omvangrijke bepaling die wordt gekenmerkt door een complexe structuur waarbij inleidende zinnen niet zelden moeten worden gelezen in samenhang met opsommingen met diverse onderdelen en sub-onderdelen. Bepalingen van die aard bemoeilijken ten zeerste de

³ Zie in dit verband o.m. adv.RvS 67.692/1/V van 4 augustus 2020 over een ontwerp van koninklijk besluit ‘betreffende de bestrijding van rundertuberculose’, randnummer 5; adv.RvS 68.711/1 van 18 februari 2021 over een ontwerp van koninklijk besluit ‘betreffende de opslag, de fabricatie, het transport, de afgifte en het gebruik van springstoffen, randnummer 8. Zie eveneens EHRM 16 februari 2000, *Amann v. Zwitserland*, § 65; EHRM 4 mei 2000, *Rotaru v. Roemenië*, § 43; HvJ 20 mei 2003, *Österreichischer Rundfunk e.a.*, C-465/00, C-138/01 en C-139/01, punt 73; HvJ 9 november 2010, *Volker und Markus Schecke GbR en Hartmut Eifert v. Land Hessen*, C-92/09 en C-93/09, ECLI:EU:C:2010:662, punt 59.

toegankelijkheid van de ontworpen regeling.⁴ Dit geldt des te meer wanneer bepaalde onderdelen duidelijker konden worden geformuleerd of op een verschillende wijze worden geformuleerd in de Nederlandse en de Franse tekst. Zo kan men zich afvragen of de zinsnede “naargelang welke datum later valt”, aan het einde van de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel VI.109/5, 1°, eerste lid, a) en b), van het Wetboek van economisch recht, even duidelijk is en overeenstemt met de zinsnede “la plus tardive de ces deux dates étant retenue”, aan het einde van de Franse tekst van het ontworpen artikel VI.109/5, 1°, eerste lid, a) en b). Ook kan men zich bijvoorbeeld afvragen waartoe in de Nederlandse tekst van de inleidende zin van het ontworpen artikel VI.109/5, 1°, vierde lid, derde streepje, de dubbele vermelding van “landbouw- en voedingsproducten” dient, afgezien van het feit dat de leesbaarheid van de Nederlandse tekst van het voorontwerp erdoor op dat punt extra wordt bemoeilijkt.⁵

Het staat aan de wetgever om er zich over te bezinnen of de ontworpen regeling om de voorgaande redenen niet transparanter zou moeten worden gemaakt.

7. In het ontworpen artikel VI.109/5, 2°, tweede lid, van het Wetboek van economisch recht, vervange men de woorden “op de gemeenschappelijke opdracht van de ministers bevoegd voor” door de woorden “op de gemeenschappelijke voordracht van de ministers bevoegd voor” (sur la proposition conjointe des ministres qui ...).

8. Waar in de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel VI.109/5, 3°, van het Wetboek van economisch recht, in de Nederlandse tekst melding wordt gemaakt van “het volume van de levering van de landbouw- en voedingsproducten”, wordt in de Franse tekst geschreven “le volume des approvisionnements ou des livraisons de produits agricoles et alimentaires”. Beide teksten zouden beter op elkaar moeten worden afgestemd.

9. In het ontworpen artikel VI.109/5, 4°, van het Wetboek van economisch recht, wordt melding gemaakt van betalingen “die geen verband houden met de verkoop van de landbouw- en voedingsproducten van de leverancier”. Het is niet duidelijk welke betalingen precies worden bedoeld, temeer daar de voorbeelden die in dat verband in de memorie van toelichting worden gegeven uitsluitend betrekking hebben op betalingen die wel verband houden met de verkoop van landbouw- en voedingsproducten.

⁴ Het is zeer de vraag of *in casu* toch niet al te ver wordt afgeweken van aanbeveling nr. 57 in de *Beginnelsen van de wetgevingstechniek. Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, Raad van State, 2008, zoals te raadplegen op de internetsite van de Raad van State (www.raadvst-consetat.be), en die luidt: “Geef het artikel een eenvoudige structuur die de logische ordening van de uitgewerkte ideeën weerspiegelt en die goed te volgen is voor de lezer”. Aan die aanbeveling wordt het best niet voorbij gegaan om de enkele reden dat het overeenkomstige artikel 3 van richtlijn 2019/633/EU van 17 april 2019 getuigt van eenzelfde complexe structuur en omvang.

⁵ Dergelijke vermelding komt niet voor in de overeenkomstige Franse tekst. Zie ook het ontworpen artikel VI.109/5, 1°, vierde lid, derde streepje, i) en ii).

Hieromtrent om nadere uitleg verzocht, deelde de gemachtigde het volgende mee:

“Uit gesprekken met belanghebbenden werd als voorbeeld gegeven dat bepaalde producenten soms worden verplicht bij te dragen tot de kosten voor het openen van een nieuw filiaal van de afnemer, willen zij nog verder als leverancier kunnen gelden.”

Het verdient aanbeveling om de voorbeelden die nu in de memorie van toelichting worden gegeven, aan te vullen met voorbeelden van betalingen die geen verband houden met de verkoop van de landbouw- en voedingsproducten van de leverancier. Het door de gemachtigde gegeven voorbeeld vormt daartoe een goede aanzet.

10. Aan het einde van het ontworpen artikel VI.109/5, 5°, van het Wetboek van economisch recht, hebben de woorden “la négligence ou (...) la faute du fournisseur”, in de Franse tekst, een ruimere draagwijdte dan de woorden “nalatigheid of verzuim van de leverancier”, aan het einde van de Nederlandse tekst. Het foutbegrip blijft immers niet noodzakelijk beperkt tot een “nalatigheid” of het “verzuim” door de leverancier.⁶ Het verschil in draagwijdte tussen beide teksten zal moeten worden weggewerkt en kan niet worden gebillijkt met verwijzing naar de tekst van de overeenstemmende bepaling in de om te zetten richtlijn.

11. In het ontworpen artikel VI.109/5, 6°, eerste lid, van het Wetboek van economisch recht, wordt het geval beoogd waarin de afnemer weigert om de voorwaarden van een leveringsovereenkomst tussen de afnemer en de leverancier schriftelijk te bevestigen. Aan de gemachtigde werd gevraagd op welke manier die weigering zal worden bewezen. De gemachtigde beantwoordde deze vraag als volgt:

“Artikel III.74, 3° WER bepaalt dat iedere onderneming onder meer haar adresgegevens, met inbegrip van haar eventueel e-mailadres, die een snel contact en een rechtstreekse en effectieve communicatie met haar mogelijk maken, ter beschikking moet stellen van de wederpartij. Indien de afnemer dus niet reageert op bijvoorbeeld een e-mail om de afgesproken voorwaarden schriftelijk te bevestigen, is er een bewijs van een dergelijke weigering.”

Het verdient aanbeveling om ook deze verduidelijking in de memorie van toelichting te integreren.

12. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel VI.109/5, 6°, tweede lid, moet het woord “productenorganisatie” worden vervangen door het woord “producentenorganisatie”.

⁶ In het ontworpen artikel VI.109/5, 9°, van het Wetboek van economisch recht, komen de woorden “nalatigheid of schuld van de leverancier” voor (“négligence ou (...) faute de la part du fournisseur”).

Artikel 8

13. Het ontworpen artikel VI.109/7, eerste lid, van het Wetboek van economisch recht, luidt:

“De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, op de gemeenschappelijke voordracht van de ministers bevoegd voor Economie, Middenstand en Landbouw, de artikelen VI.109/5 en VI.109/6 wijzigen of aanvullen”.

Een dergelijke machtiging van de Koning om wetsbepalingen te wijzigen of aan te vullen is enkel aanvaardbaar wanneer de machtiging veeleer technisch van aard is en er weinig beleidsruimte wordt gelaten aan de Koning wat betreft de aanpassingen die moeten worden aangebracht.⁷

Door de gemachtigde werd met betrekking tot de ontworpen machtigingsbepaling op het volgende gewezen:

“Handelspraktijken of in de terminologie van het WER marktpraktijken kunnen vlug veranderen. Er moet dus op een vlugge manier een antwoord kunnen worden geboden aan veranderende economische verboden gedragingen. Er is in verschillende waarborgen voorzien opdat deze bevoegdheid van de uitvoerende macht zo objectief mogelijk gebeurt:

- (1) Gezamenlijke voordracht door de Ministers van Economie, en Middenstand en Landbouw;
- (2) Na overleg in Ministerraad voorgedragen koninklijk besluit
- (3) Voorafgaandelijk advies van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
- (4) De bevoegdheid behelst enkel het aanvullen of het wijzigen van de lijsten.

Een gelijkaardige bevoegdheid komt bijvoorbeeld ook voor in artikel VI.85 WER (onrechtmatige bedingen voor bepaalde producten/sectoren in overeenkomsten met consumenten), en artikel VI.91/7 WER (onrechtmatige bedingen b2b).”

De waarborgen die de gemachtigde vermeldt, kunnen uiteraard niet het gegeven billijken dat de aan de Koning verleende bevoegdheid om de wet te wijzigen of aan te vullen te ruim is, noch volstaat in dat verband een verwijzing naar andere gelijkaardige bepalingen die al in het Wetboek van economisch recht zouden voorkomen. Het zijn integendeel de aard van de bevoegdheid die aan de Koning wordt verleend en de mate waarin hem een beleidsvrijheid wordt gelaten om erover te oordelen in welke zin hij de wet zal wijzigen of aanvullen, die determinerend zullen zijn voor de toelaatbaarheid van de ontworpen machtigingsbepaling. Wat dat betreft, kan niet anders dan worden vastgesteld dat aan de Koning een niet nader afgebakende bevoegdheid wordt gedelegeerd om de artikelen VI.109/5 en VI.109/6 van het Wetboek van economisch recht te wijzigen of aan te vullen. Rekening houdend met de verstrekkende draagwijdte van de laatstgenoemde wetsbepalingen moet er daarenboven van worden uitgegaan

⁷ *Beginnelsen van de wetgevingstechniek. Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, Raad van State, 2008, aanbeveling 7.1.4; zie o.m. ook J. VAN NIEUWENHOVE, ‘Besluit wijzigt wet’, TvW 2012, 195-197.

dat wijzigingen of aanvullingen ervan niet zonder meer als zijnde louter technisch van aard zullen kunnen worden beschouwd.

Uit wat voorafgaat volgt dat het ontworpen artikel VI.109/7, eerste lid, van het Wetboek van economisch recht, een te onbepaalde machtiging bevat en niet beantwoordt aan de toelaatbaarheidsvoorwaarden waaraan dergelijke bepalingen moeten voldoen. Om die reden kan de betrokken bepaling niet ongewijzigd in het voorontwerp worden behouden.

Artikel 10

14. In het ontworpen artikel XV.16/3, § 1, van het Wetboek van economisch recht, wordt de minister opgedragen om de wijze te bepalen “waarop de klacht overgemaakt kan worden”, hetgeen neerkomt op een rechtstreekse toewijzing van regelgevende bevoegdheid door de wetgever aan de minister.

Hoewel de Grondwet zelf geen bevoegdheden toekent aan de minister, is de Raad van State, afdeling Wetgeving, van oordeel dat een delegatie van bijkomstige of detailmatige aard aan een minister niet uitgesloten is, maar dat het in beginsel aan de Koning toekomt om zulk een delegatie te verlenen en niet aan de wetgever. Een rechtstreekse delegatie van zulke bevoegdheden aan een minister door de wetgever komt in principe immers neer op een ingrijpen van de wetgever in een prerogatief dat aan de Koning als hoofd van de federale uitvoerende macht (artikel 37 van de Grondwet) toebehoort. Dat neemt niet weg dat de Raad van State, afdeling Wetgeving, in het verleden een dergelijke delegatie bij wet aan de minister uitzonderlijk toch heeft aanvaard ingeval er objectieve redenen voorhanden zijn die een dringend optreden van de uitvoerende macht vereisen.⁸

De gemachtigde deelde in verband met de opdracht die in het ontworpen artikel XV.16/3, § 1, aan de minister wordt verleend, het volgende mee:

“De bedoeling bestaat erin, zoals in de Memorie van Toelichting is aangegeven (p. 33), dat klagers op een eenvoudige manier hun klacht moeten kunnen overmaken. Het leek hiervoor dan ook het meest aangewezen dat dit op een zo eenvoudig mogelijke manier moet kunnen worden aangepast, dus via de Minister. Indien dit nodig blijkt, kunnen we de delegatie aan de minister vervangen door een delegatie aan de Koning.”

De gemachtigde gaat in zijn mededeling uit van het streven naar procedurele vereenvoudiging en niet zozeer van de noodzaak om snel te kunnen optreden. Om die reden wordt de desbetreffende bevoegdheid inderdaad het best aan de Koning in plaats van aan de minister gedelegeerd.

⁸ Zie bijv. recent nog in adv.RvS 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet ‘betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie’, randnummer 60.

15. Ter wille van de leesbaarheid schrijve men aan het einde van de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel XV.16/3, § 4, eerste lid, van het Wetboek van economisch recht, “voor welke informatie om vertrouwelijkheid wordt verzocht” in plaats van “voor welke informatie vertrouwelijkheid wordt verzocht”.

Artikel 17

16. In artikel 17 van het voorontwerp wordt bepaald dat de ministers bevoegd voor Economie, Middenstand en Landbouw, uiterlijk op 1 december 2024 de toepassing van de ontworpen wet evalueren en dat ze een verslag voorleggen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers, “in voorkomend geval vergezeld van wetsvoorstellen”.

Vastgesteld moet worden dat de draagwijdte van de zinsnede “in voorkomend geval vergezeld van wetsvoorstellen”, in de Nederlandse tekst, anders kan worden begrepen dan in de Franse tekst waarin wordt geschreven “assorti le cas échéant de propositions législatives”, welke woorden niet zozeer duiden op “wetsvoorstellen” in de formele betekenis van het woord, maar veeleer op bijvoorbeeld suggesties tot aanpassing van de wetgeving.

Afgezien daarvan dient te worden opgemerkt dat ministers uiteraard geen wetsvoorstellen kunnen voorleggen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers. Het is bovendien de Koning die wetgevende initiatieven kan nemen aan de hand van wetsontwerpen krachtens de artikelen 36 en 75 van de Grondwet. Het heeft geen zin om zulks uitdrukkelijk te bevestigen aangezien het niet aan de wetgever staat om bepalingen uit de Grondwet te parafraseren behoudens in geval van een grondwettelijke grondslag, die te dezen niet voorhanden is.

Uit wat voorafgaat volgt dat, in welke zin de verwijzing naar de “wetsvoorstellen” (“propositions législatives”) aan het einde van artikel 17 van het voorontwerp ook wordt begrepen, deze ofwel foutief, ofwel overbodig is en moet worden weggelaten.

Artikel 18

17. In artikel 18, tweede lid, van het voorontwerp, wordt bepaald dat leveringsovereenkomsten die vóór 1 november 2021 zijn gesloten binnen twaalf maanden na die datum, in overeenstemming moeten worden gebracht met de wet. Deze bepaling sluit aan bij artikel 1, lid 4, van richtlijn 2019/633/EU van 17 april 2019 waaruit volgt dat leveringsovereenkomsten die vóór de datum van bekendmaking van de maatregelen tot omzetting van deze richtlijn overeenkomstig artikel 13, lid 1, eerste alinea, van de richtlijn, zijn gesloten, uiterlijk twaalf maanden na die datum van bekendmaking in overeenstemming met deze richtlijn worden gebracht.

Desalniettemin rijst de vraag welke de precieze draagwijdte is van het vereiste van het “in overeenstemming brengen” van de overeenkomsten met de wet. Impliceert dit vereiste dat de nieuwe wettelijke regeling weliswaar reeds vanaf 1 november 2021 van toepassing is op overeenkomsten die vóór 1 november 2021 zijn gesloten, maar dat er nog twaalf maanden worden gelaten om de betrokken overeenkomsten ook nog formeel aan te passen aan de nieuwe wettelijke regels, of houdt het betrokken vereiste in dat de ontworpen regeling niet reeds op 1 november 2021 van toepassing wordt op overeenkomsten die vóór 1 november 2021 zijn gesloten, maar dat dit pas het geval is eenmaal die overeenkomsten in overeenstemming zullen zijn gebracht met de wet binnen de in artikel 18, tweede lid, van het voorontwerp, vermelde termijn van twaalf maanden? Het antwoord op deze vragen zou duidelijker moeten kunnen worden afgeleid uit de tekst van het voorontwerp.⁹

Als referentiedatum voor de termijn van twaalf maanden, in artikel 18, tweede lid, van het voorontwerp, geldt 1 november 2021. Overeenkomstig het reeds aangehaalde artikel 1, lid 4, van richtlijn 2019/633/EU van 17 april 2019 zou dat evenwel de datum van bekendmaking van de ontworpen wet moeten zijn, welke datum in voorkomend geval aan die van 1 november 2021 zal voorafgaan. De termijnregeling in artikel 18, tweede lid, van het voorontwerp, is op dat punt niet in overeenstemming met de om te zetten richtlijn.

*

⁹ Nu wordt uitsluitend in de commentaar die bij artikel 18, tweede lid, van het voorontwerp, wordt gegeven in de memorie van toelichting, vermeld “dat dit wetsontwerp (...) niet onmiddellijk [geldt] voor lopende overeenkomsten”.

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique ¹, et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET DE LOI

2. L'avant-projet de loi soumis pour avis a pour objet de transposer en droit interne la directive 2019/633/UE du Parlement européen et du Conseil du 17 avril 2019 'sur les pratiques commerciales déloyales dans les relations interentreprises au sein de la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire'. Cette directive vise à protéger les fournisseurs de produits agricoles et alimentaires, en particulier les agriculteurs, contre les pratiques commerciales déloyales qui leur sont imposées par leurs acheteurs et instaure à cet effet une liste dite noire de pratiques commerciales déloyales interdites en toutes circonstances, outre une liste dite grise de pratiques commerciales présumées déloyales, à moins qu'elles n'aient été préalablement convenues en termes clairs et dépourvus d'ambiguïté. Pour transposer la directive précitée, diverses modifications sont apportées au Code de droit économique.

COMPÉTENCE

3. La directive 2019/633/UE du 17 avril 2019 à transposer vise, en vue de lutter contre des pratiques qui s'écartent nettement de la bonne conduite commerciale, sont contraires à la bonne foi et à la loyauté et sont imposées de manière unilatérale par un partenaire commercial à un autre, à établir une liste minimale de pratiques commerciales déloyales interdites dans les relations entre acheteurs et fournisseurs dans la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire, ainsi que des règles minimales concernant l'application de ces interdictions et des règles de coordination entre les autorités d'application ².

Si la directive précitée vise à prévoir une protection supplémentaire contre les pratiques commerciales déloyales dans les relations entre acheteurs et fournisseurs dans le secteur spécifique de la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire, cela ne signifie pas pour autant que la réglementation en projet, qui vise à transposer la directive concernée en droit interne, devrait ainsi être considérée comme une réglementation concernant une matière relative à la politique agricole au sens de l'article 6, § 1er, V, alinéa 1er, 1°, de la loi spéciale du 8 août 1980 'de réformes institutionnelles' et qui devrait relever des compétences régionales. La réglementation en projet demeure en effet intrinsèquement une réglementation qui vise à lutter contre des pratiques commerciales déloyales, même si les acheteurs et les fournisseurs concernés appartiennent à un secteur spécifique pour lequel il est jugé nécessaire de prévoir des garanties particulières en matière de pratiques commerciales. En vertu de l'article 6, § 1er, VI, alinéa 5, 4°,

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, il faut entendre par « fondement juridique » la conformité aux normes supérieures.

² Article premier, paragraphe 1, de la directive 2019/633/UE du 17 avril 2019.

de la loi spéciale du 8 août 1980, il relève de la compétence du législateur fédéral de régler l'application du « droit des pratiques du commerce », mentionné dans cette disposition, à un secteur d'activités spécifique tel que celui de la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire.

FORMALITÉS

4. L'avant-projet de loi comporte un certain nombre de dispositions qui concernent le traitement des données à caractère personnel. Mentionnons, notamment, la règle qui, en matière de publication de la décision d'imposer une amende administrative, est énoncée à l'article XV.60/21, en projet, du Code de droit économique (article 14 de l'avant-projet).

L'article 36, paragraphe 4, du règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 'relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE (règlement général sur la protection des données)' (ci-après : RGPD), combiné avec l'article 57, paragraphe 1, c), et le considérant 96 de ce règlement, impose l'obligation de consulter l'autorité de contrôle, en l'occurrence l'Autorité de protection des données, visée dans la loi du 3 décembre 2017 'portant création de l'Autorité de protection des données', dans le cadre de l'élaboration d'une proposition de mesure législative devant être adoptée par un parlement national, ou d'une mesure réglementaire fondée sur une telle mesure législative, qui se rapporte au traitement.

Il a été demandé au délégué si l'avis de l'Autorité de protection des données a été sollicité concernant la réglementation en projet. Le délégué a répondu à cette question en ces termes :

« Een advies van de Gegevenbeschermingsautoriteit lijkt niet nodig. De DPO van de Fod Economie bevestigde dat dit niet hoeft omwille van volgende redenen:

- de nominatieve publicatie van gegevens heeft steeds betrekking op rechtspersonen (ondernemingen) en niet op de gegevens van natuurlijke personen aangezien de inbreuken begaan worden door ondernemingen. Enkel de identificatiegegevens van de onderneming worden vermeld. Dit kan misschien nog verduidelijkt worden in de memorie van toelichting;
- in de beslissingen tot het opleggen van een administratieve geldboete (of transactie) worden ook geen persoonlijke gegevens opgenomen van melders/klagers. Er kan mogelijks sprake zijn van het aantal melders of klagers, maar niet alle details van het dossier zijn hernomen in de beslissing;
- mochten er toch gegevens zijn waarvan de publicatie een aantasting kan inhouden van de persoonlijke levenssfeer van personen, dan voorziet het tweede lid van het ontwerpen artikel XV.60/21 dat overgegaan wordt tot een niet-nominatieve publicatie;
- de nominatieve publicatie heeft tot doel consumenten en ondernemingen te verwittigen om zo (bijkomende) schade te vermijden en om voldoende afschrikwekkende sancties te voorzien. Het is ook ingegeven door Europese verplichtingen (...) ».

Les entreprises peuvent, elles aussi, être des personnes physiques, tandis que des activités professionnelles peuvent également relever de la sphère privée et le règlement général sur la protection des données ne prévoit pas d'exception pour le traitement de données à caractère personnel qui auraient également le caractère de données professionnelles³. En outre, l'obligation de consultation prévue à l'article 36, paragraphe 4, du RGPD ne dépend pas d'éléments tels que le nombre de données personnelles ou le fait qu'une publication non nominative est également prévue et que cette publication poursuit un but légitime.

L'avis de l'Autorité de protection des données devra encore être sollicité à propos de l'avant-projet de loi. Si le texte de l'avant-projet, tel qu'il est soumis pour avis au Conseil d'État, section de législation, devait ultérieurement encore subir des modifications à la suite de l'avis de l'Autorité de protection des données, ces modifications, ainsi que les éventuels ajouts devront eux-aussi encore être soumis pour avis à la section de législation, conformément à l'article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois coordonnées sur le Conseil d'État.

EXAMEN DU TEXTE

Article 3

5. À l'article I.20, 9°, en projet, du Code de droit économique, le membre de phrase « toute organisation de producteurs, toute organisation de fournisseurs, toute organisation dont un producteur ou un fournisseur est membre », figurant dans le texte français, ne correspond pas au membre de phrase « producentenorganisaties, een organisatie waar een leverancier lid van is, verenigingen van organisaties waar een leverancier lid van is », figurant dans le texte néerlandais. Cette discordance doit être éliminée.

Article 6

6. L'article VI.109/5, en projet, du Code de droit économique est une disposition de grande ampleur, caractérisée par une structure complexe, des phrases introductives devant souvent être lues en combinaison avec des énumérations comportant diverses divisions et sous-divisions. Des dispositions de cette nature compliquent sensiblement l'accessibilité de la réglementation en projet⁴. C'est d'autant plus vrai lorsque certaines divisions auraient pu être

³ Voir également à cet égard, notamment, l'avis C.E. 67.692/1/V du 4 août 2020 sur un projet d'arrêté royal 'relatif à la lutte contre la tuberculose bovine', point 5 ; l'avis C.E. 68.711/1 du 18 février 2021 sur un projet d'arrêté royal 'concernant le stockage, la fabrication, le transport, la cession et l'emploi des explosifs', point 8. Voir également Cour eur. D.H., 16 février 2000, *Amann c. Suisse*, § 65; Cour eur. D.H., 4 mai 2000, *Rotaru c. Roumanie*, § 43 ; C.J., 20 mai 2003, *Österreichischer Rundfunk e.a.*, C-465/00, C-138/01 et C-139/01, point 73 ; C.J., 9 novembre 2010, *Volker und Markus Schecke GbR et Hartmut Eifert c. Land Hessen*, C-92/09 et C-93/09, ECLI:EU:C:2010:662, point 59.

⁴ On peut se demander si, en l'occurrence, on ne s'écarte quand-même pas trop de la recommandation n° 57 des *Principes de la technique législative. Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, Conseil d'État, 2008, à consulter sur le site internet du Conseil d'État (www.raadvst-consetat.be), et qui énonce : « Donnez à l'article une structure simple qui reflète l'organisation logique des idées développées et dans laquelle le lecteur ne risque pas de se perdre ». Mieux vaudrait ne pas passer outre à cette recommandation pour le seul motif que l'article 3 correspondant de la directive 2019/633/UE du 17 avril 2019 présente une même structure complexe et une même ampleur.

formulées plus clairement ou sont formulées différemment dans les textes français et néerlandais. On peut par exemple se demander si le membre de phrase « naargelang welke datum later valt », figurant à la fin du texte néerlandais de l'article VI.109/5, 1°, alinéa 1er, a) et b), en projet, du Code de droit économique, est aussi clair que le membre de phrase « la plus tardive de ces deux dates étant retenue », figurant à la fin du texte du français de cette même disposition en projet, et s'il correspond à celui-ci. On peut aussi, par exemple, s'interroger sur l'utilité, dans le texte néerlandais de la phrase introductive de l'article VI.109/5, 1°, alinéa 4, troisième tiret, en projet, de la double mention de « landbouw- en voedingsproducten », outre le fait que la lisibilité du texte néerlandais de l'avant-projet s'en trouve ainsi rendue encore plus difficile sur ce point ⁵.

Il appartient au législateur d'examiner si, au regard des motifs exposés ci-dessus, la réglementation en projet ne devrait pas être rendue plus transparente.

7. Dans le texte néerlandais de l'article VI.109/5, 2°, alinéa 2, du Code de droit économique, on remplacera les mots « op de gemeenschappelijke opdracht van de ministers bevoegd voor » par les mots « op de gemeenschappelijke voordracht van de ministers bevoegd voor » (« sur la proposition conjointe des ministres qui ... »).

8. Alors que dans le texte français de l'article VI.109/5, 3°, en projet, du Code de droit économique, il est écrit « le volume des approvisionnements ou des livraisons de produits agricoles et alimentaires », le texte néerlandais mentionne « het volume van de levering van de landbouw- en voedingsproducten ». Il conviendrait de mieux harmoniser les deux textes.

9. À l'article VI.109/5, 4°, en projet, du Code de droit économique, il est fait mention de paiements « qui ne sont pas en lien avec la vente de produits agricoles et alimentaires du fournisseur ». On n'aperçoit pas clairement quels paiements sont précisément visés, d'autant que les exemples que l'exposé des motifs donne à cet égard concernent exclusivement des paiements qui sont effectivement liés à la vente de produits agricoles et alimentaires.

Invité à donner des précisions à ce sujet, le délégué a communiqué ce qui suit :

« Uit gesprekken met belanghebbenden werd als voorbeeld gegeven dat bepaalde producenten soms worden verplicht bij te dragen tot de kosten voor het openen van een nieuw filiaal van de afnemer, willen zij nog verder als leverancier kunnen gelden ».

Il est recommandé de compléter les exemples actuellement donnés dans l'exposé des motifs par des exemples de paiements non liés à la vente des produits agricoles et alimentaires du fournisseur. L'exemple donné par le délégué est une amorce qui va dans ce sens.

⁵ Pareille mention n'apparaît pas dans le texte français correspondant. Voir également l'article VI.109/5, 1°, alinéa 4, troisième tiret, i) et ii), en projet.

10. À la fin de l'article VI.109/5, 5°, en projet, du Code de droit économique, les mots « la négligence ou (...) la faute du fournisseur », figurant dans le texte français, ont une portée plus étendue que les mots « nalatigheid of verzuim van de leverancier », figurant à la fin du texte néerlandais. La notion de faute n'est en effet pas nécessairement limitée à une « nalatigheid » ou au « verzuim » de la part du fournisseur ⁶. La différence de portée entre les deux textes devra être éliminée et ne peut pas être justifiée par référence au texte de la disposition correspondante de la directive à transposer.

11. L'article VI.109/5, 6°, alinéa 1er, en projet, du Code de droit économique vise le cas dans lequel l'acheteur refuse de confirmer par écrit les conditions d'un accord de fourniture entre l'acheteur et le fournisseur. Il a été demandé au délégué comment la preuve de ce refus sera apportée. Le délégué a répondu à cette question en ces termes :

« Artikel III.74, 3° WER bepaalt dat iedere onderneming onder meer haar adresgegevens, met inbegrip van haar eventueel e-mailadres, die een snel contact en een rechtstreekse en effectieve communicatie met haar mogelijk maken, ter beschikking moet stellen van de wederpartij. Indien de afnemer dus niet reageert op bijvoorbeeld een e-mail om de afgesproken voorwaarden schriftelijk te bevestigen, is er een bewijs van een dergelijke weigering ».

Il est recommandé d'intégrer également cette précision dans l'exposé des motifs.

12. Dans le texte néerlandais de l'article VI.109/5, 6°, alinéa 2, en projet, le mot « productenorganisatie » doit être remplacé par le mot « producentenorganisatie ».

Article 8

13. L'article VI.109/7, alinéa 1er, en projet, du Code de droit économique, s'énonce comme suit :

« Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, sur la proposition conjointe des ministres qui ont l'Économie, les Classes moyennes et l'Agriculture dans leurs attributions, modifier ou compléter les articles VI.109/5 et VI.109/6 ».

Pareille habilitation permettant au Roi de modifier ou de compléter des dispositions légales n'est admissible que lorsqu'elle est de nature plutôt technique et qu'une marge de manœuvre peu importante est laissée au Roi en ce qui concerne les adaptations qui doivent être apportées ⁷.

⁶ L'article VI.109/5, 9°, en projet, du Code du droit économique comporte les mots « nalatigheid of schuld van de leverancier » (« négligence ou (...) faute de la part du fournisseur »).

⁷ *Principes de technique législative. Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, Conseil d'État, 2008, recommandation 7.1.4; voir notamment également J. VAN NIEUWENHOVE, 'Besluit wijzigt wet', TvW 2012, pp. 195-197.

En ce qui concerne l'habilitation en projet, le délégué a souligné ce qui suit :

« Handelspraktijken of in de terminologie van het WER marktpraktijken kunnen vlug veranderen. Er moet dus op een vlugge manier een antwoord kunnen worden geboden aan veranderende economische verboden gedragingen. Er is in verschillende waarborgen voorzien opdat deze bevoegdheid van de uitvoerende macht zo objectief mogelijk gebeurt:

- (1) Gezamenlijke voordracht door de Ministers van Economie, en Middenstand en Landbouw;
- (2) Na overleg in Ministerraad voorgedragen koninklijk besluit
- (3) Voorafgaandelijk advies van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
- (4) De bevoegdheid behelst enkel het aanvullen of het wijzigen van de lijsten.

Een gelijkaardige bevoegdheid komt bijvoorbeeld ook voor in artikel VI.85 WER (onrechtmatige bedingen voor bepaalde producten/sectoren in overeenkomsten met consumenten), en artikel VI.91/7 WER (onrechtmatige bedingen b2b) ».

Les garanties que le délégué mentionne ne peuvent de toute évidence justifier le fait que le pouvoir conféré au Roi de modifier ou de compléter la loi est trop large, ni qu'une référence à d'autres dispositions analogues qui figureraient déjà dans le Code de droit économique suffit à cet égard. Au contraire, ce sont la nature du pouvoir conféré au Roi et la mesure dans laquelle il lui est laissé une marge de manœuvre pour apprécier dans quel sens il modifiera ou complètera la loi, qui seront déterminantes pour l'admissibilité de l'habilitation en projet. Sur ce point, on ne peut que constater qu'un pouvoir qui n'est pas précisément délimité est délégué au Roi afin de modifier ou de compléter les articles VI.109/5 et VI.109/6 du Code de droit économique. Compte tenu de l'étendue de la portée des dispositions légales citées en dernier, il faut en outre considérer que leurs modifications ou ajouts ne pourront plus simplement être considérés comme étant de nature purement technique.

Il résulte de ce qui précède que l'article VI.109/7, alinéa 1er, en projet, du Code de droit économique contient une habilitation trop vague et ne répond pas aux conditions d'admissibilité auxquelles pareilles dispositions doivent satisfaire. Pour ce motif, la disposition concernée ne peut être maintenue telle quelle dans l'avant-projet.

Article 10

14. L'article XV.16/3, § 1er, en projet, du Code de droit économique charge le ministre de déterminer les modalités « selon lesquelles la plainte peut être transmise », ce qui revient à attribuer directement un pouvoir réglementaire à un ministre par le législateur.

Bien que la Constitution elle-même n'attribue pas de pouvoirs au ministre, le Conseil d'État, section de législation, estime qu'une délégation d'ordre accessoire ou de détail à un ministre n'est pas exclue, mais qu'il appartient en principe au Roi et non au législateur d'accorder une telle délégation. En effet, l'octroi par le législateur d'une délégation directe de tels pouvoirs à un ministre signifierait que le législateur empiéterait sur une prérogative qui revient au Roi en tant que chef du pouvoir exécutif fédéral (article 37 de la Constitution). Il n'en demeure

pas moins que le Conseil d'État, section de législation, a néanmoins admis dans le passé, à titre exceptionnel, une telle délégation accordée par la loi au ministre lorsque l'on se trouve en présence de motifs objectifs qui requièrent une intervention urgente du pouvoir exécutif⁸.

En ce qui concerne la délégation que l'article XV.16/3, § 1er, en projet, confère au ministre, le délégué a communiqué ce qui suit :

« De bedoeling bestaat erin, zoals in de Memorie van Toelichting is aangegeven (p. 33), dat klagers op een eenvoudige manier hun klacht moeten kunnen overmaken. Het leek hiervoor dan ook het meest aangewezen dat dit op een zo eenvoudig mogelijke manier moet kunnen worden aangepast, dus via de Minister. Indien dit nodig blijkt, kunnen we de delegatie aan de minister vervangen door een delegatie aan de Koning ».

Le délégué se fonde dans sa communication sur le souci de simplification procédurale et pas tant sur la nécessité de pouvoir agir rapidement. Pour cette raison, mieux vaudrait en effet déléguer le pouvoir concerné au Roi et non au ministre.

15. Dans un souci de lisibilité, on écrira à la fin du texte néerlandais de l'article XV.16/3, § 4, alinéa 1er, en projet, du Code de droit économique « voor welke informatie om vertrouwelijkheid wordt verzocht » au lieu de « voor welke informatie vertrouwelijkheid wordt verzocht ».

Article 17

16. L'article 17 de l'avant-projet dispose qu'au plus tard le 1er décembre 2024, les ministres qui ont l'Économie, les Classes moyennes et l'Agriculture dans leurs attributions évaluent l'application de la loi en projet et soumettent un rapport à la Chambre des représentants, « assorti le cas échéant de propositions législatives ».

Force est de constater que la portée du membre de phrase « in voorkomend geval vergezeld van wetsvoorstellen », dans le texte néerlandais, peut recevoir une autre interprétation que dans le texte français, qui mentionne « assorti le cas échéant de propositions législatives », termes qui ne visent pas tant des « propositions de loi » au sens formel de ces termes, mais plutôt par exemple des suggestions d'adaptation de la législation.

Indépendamment de cette constatation, il faut observer que les ministres ne peuvent évidemment pas soumettre de propositions de loi à la Chambre des représentants. C'est en outre le Roi qui peut prendre des initiatives législatives par le biais de projets de loi, en vertu des articles 36 et 75 de la Constitution. Il est inutile de le confirmer expressément, dès lors qu'il n'appartient pas au législateur de paraphraser des dispositions de la Constitution, sauf s'il existe un fondement constitutionnel à cet effet, ce qui n'est pas le cas en l'espèce.

⁸ Voir, par exemple, récemment encore l'avis C.E. 68.936/AG du 7 avril 2021 sur un avant-projet de loi 'relative aux mesures de police administrative lors d'une situation d'urgence épidémique', point 60.

Il résulte de ce qui précède que, quel que soit le sens dans lequel la référence aux « propositions législatives » (« wetsvoorstellen ») figurant à la fin de l'article 17 de l'avant-projet est interprétée, celle-ci est soit erronée, soit superflue et doit être omise.

Article 18

17. L'article 18, alinéa 2, de l'avant-projet dispose que les accords de fourniture conclus avant le 1er novembre 2021 doivent être mis en conformité avec la loi dans un délai de douze mois à compter de cette date. Cette disposition fait écho à l'article 1er, paragraphe 4, de la directive 2019/633/UE du 17 avril 2019 dont il résulte que les accords de fourniture conclus avant la date de publication des mesures transposant cette directive conformément à l'article 13, paragraphe 1, premier alinéa, de la directive, sont mis en conformité avec cette directive dans un délai de douze mois à compter de cette date de publication.

La question se pose néanmoins de savoir quelle est la portée précise de l'exigence de la « mise en conformité » des accords avec la loi. Cette exigence implique-t-elle que le nouveau dispositif légal s'applique certes déjà à partir du 1er novembre 2021 aux accords conclus avant le 1er novembre 2021, mais qu'un délai de douze mois est encore prévu pour adapter les accords concernés, même formellement, aux nouvelles règles légales, ou l'exigence concernée implique-t-elle que le dispositif en projet ne s'applique pas déjà le 1er novembre 2021 aux accords conclus avant le 1er novembre 2021, mais que tel ne sera le cas qu'une fois que ces accords auront été mis en conformité avec la loi dans le délai de douze mois mentionné à l'article 18, alinéa 2, de l'avant-projet? La réponse à ces questions devrait pouvoir être déduite avec davantage de clarté du texte de l'avant-projet⁹.

La date du 1er novembre 2021 tient lieu de date de référence pour le délai de douze mois prévu à l'article 18, alinéa 2, de l'avant-projet. Or, conformément à l'article 1er, paragraphe 4, précité, de la directive 2019/633/UE du 17 avril 2019, il devrait s'agir de la date de publication de la loi en projet, date qui, le cas échéant, précédera celle du 1er novembre 2021. Sur ce point, le régime des délais prévu à l'article 18, alinéa 2, de l'avant-projet, n'est pas conforme à la directive à transposer.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Greet VERBERCKMOES

Marnix VAN DAMME

⁹ À l'heure actuelle, seul le commentaire que l'exposé des motifs consacre à l'article 18, alinéa 2, de l'avant-projet mentionne que « [l]e présent projet de loi ne s'applique pas immédiatement aux accords en cours ».